

BECERİ TEMELLİ SORULAR ÇÖZEN İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN OKUDUĞUNU ANLAMA BECERİSİNDEKİ GELİŞİMİ

Ülgen MAKARA
TED Ankara Koleji
umakara@tedankara.k12.tr
ORCID: 0009-0003-8778-998X

Prof. Dr. Özlem BAŞ
Hacettepe Üniversitesi
ozlembas@hacettepe.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0716-103X

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 23.05.2024

Revize Tarihi: 25.06.2024

Kabul Tarihi: 30.06.2024

Atf Bilgisi: Makara, Ü. ve Baş, Ö. (2024). Beceri temelli sorular çözen ilkökul 4. Sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisindeki gelişimi. *Sınıf Öğretmenliği Araştırmaları Dergisi (SÖAD)*, 4(1), 68-87.

ÖZ

Okuma, bireyin bilgi edinme, öğrenme, düşünme becerilerini geliştirme ve iletişim kurma yeteneklerini artırma açısından belirleyici bir rol oynar. İyi bir okuma becerisi, kişinin genel zihinsel kapasitesini, eğitim düzeyini, mesleki başarısını, çevresiyle olan iletişimini etkileyebilir. Okuma, yaşam boyu süren bir öğrenme sürecinin temel taşlarından biridir. Okuduğunu anlama becerisi, bireyin bilgiye erişiminde ve bilgileri etkili bir şekilde kullanmasında önemli bir role sahiptir. Bu beceri, sadece kelimeleri tanımak değil, aynı zamanda bir metni anlamak, içeriği değerlendirmek, ana fikirleri kavramak ve detayları çıkarmak anlamına gelir. Bu araştırmada, beceri temelli sorularla okuma çalışmaları yapan ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisindeki gelişimi ve ortaya çıkan sorunların tespit edilmesi ve çözümü yolunda öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ili devlet ve özel okullarında 4. sınıf öğretmeni olarak görev yapan 20 sınıf öğretmeni ile kolay ulaşılabilir örnekleme alınarak oluşturulmuştur. Bu araştırmada, "Beceri Temelli Sorular Çözen İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerisindeki Gelişimi Hakkındaki Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi" başlıklı Google Forms aracılığıyla hazırlanan elektronik görüşme formu veri toplama yöntemi olarak kullanılmış ve elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Dolayısıyla bu çalışma, nitel araştırmada durum çalışması deseni çerçevesinde yürütülen bir araştırmayı içermektedir. Yürütülen içerik analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara bakıldığında, beceri temelli soruların avantajları ve katkıları olduğu gibi, soruların disiplinler arası olması ve yoğun yönergeli olmasından dolayı öğrencilerde önyargıya, özgüven ve motivasyon kaybına sebep olduğu belirlenmiştir. Araştırmada, beceri temelli soru tarzına hitap edecek üst düzey düşünme ve nitelikli okuduğunu anlama becerisi gerektiren çalışmalara, ilkökul düzeyinde daha fazla yer verilmesi gerektiği ve beceri temelli soruların seviyelere göre hazırlanması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İlkokul dördüncü sınıf, okuduğunu anlama, okuduğunu anlama becerisi, beceri temelli sorular, yeni nesil sorular.

THE DEVELOPMENT OF READING COMPREHENSION SKILLS OF PRIMARY SCHOOL 4TH GRADE STUDENTS SOLVING SKILL-BASED QUESTIONS

ABSTRACT

Reading plays a decisive role in terms of acquiring knowledge, learning, developing thinking skills and increasing communication skills. Good reading skills can affect a person's general mental capacity, educational level, professional success and communication with his/her environment. Reading is one of the cornerstones of a lifelong learning process. Reading comprehension skill has an important role in an individual's access to information and effective use of information. This skill means not only recognizing words, but also understanding a text, evaluating the content, grasping the main ideas and extracting details. In this study, it was aimed to determine the development of reading comprehension skills of 4th grade primary school students who practiced reading with skill-based questions and to identify the problems that emerged and to determine teachers' opinions on the solution. The study group of the research was composed of 20 4th grade teachers working as 4th grade teachers in public and private schools in Ankara province by using convenience sampling. In this study, an electronic interview form prepared through Google Forms titled "Determination of Teachers' Opinions on the Development of Reading Comprehension Skills of 4th Grade Students Solving Skill-Based Questions" was used as a data collection method and the data obtained were analyzed by content analysis. Therefore, this study includes a research conducted within the framework of case study design in qualitative research. When the findings of the content analysis were analyzed, it was determined that skill-based questions have advantages and contributions, but they also cause prejudice, loss of self-confidence and motivation in students due to the fact that the questions are interdisciplinary and heavily instructed. In the study, it was suggested that studies requiring higher-order thinking and qualified reading comprehension skills that will

address the skill-based question style should be included more at the primary school level and skill-based questions should be prepared according to levels.

Keywords: Primary school fourth grade, reading comprehension, reading comprehension skills, skill-based questions, new generation questions.

Giriş

Okuduğunu anlama becerisi, yaşam boyu devam eden bir öneme sahiptir. Bu beceri, okuma-yazma sürecinden başlayarak yaşamın her aşamasında geliştirilir ve kullanılır. Okuduğunu anlama becerisi, hem günlük hayatta bilgiye ulaşma ve iletişimde aktif olmayı sağlar hem de eğitim hayatında başarıya giden yolda önemli bir anahtar görevindedir. Okuduğunu anlama becerisi; yazıda (metinde) anlatılanları bireyin ön bilgileri ve deneyimleriyle ilişkilendirerek anlamlandırıldığı, zihinsel bir süreç gerektiren anlama yeteneğidir. Okumanın verimli olmasını sağlayan temel etken okuduğunu anlamadır. Günümüzde öğrencilerin karşısına sıkça çıkan beceri temelli sorular çözmenin okuduğunu anlama becerisini geliştirmeye önemli katkılarda bulunabilir. Bu tür sorular, sadece bilgiyi ezberleme değil, aynı zamanda metni anlama, çözümlenme ve eleştirel düşünme yeteneklerini de içerir. Beceri temelli sorular, okuyucunun metni dikkatlice anlamasını gerektirir ve genellikle metindeki ana fikirleri belirleme, detayları çıkarma, çeşitli kavramları ilişkilendirme gibi becerilere odaklanır. Bu araştırmanın amacı, yeni nesil/beceri temelli sorularla okuma çalışmaları yapan ilkökul 4. Sınıf öğrencilerin okuduğunu anlama becerisinde ortaya çıkan sorunların tespit edilmesi ve çözümü yolunda öğretmen görüşlerini almaktır.

Yapılan çalışmada 4.sınıf düzeyinde beceri temelli soruların okuduğunu anlama becerine etkisiyle ilgili bilgilere rastlanmadığı için bu çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur. Bu çalışmada, öğretmen görüşleri aracılığıyla elde edilen veriler kullanılarak, beceri temelli okuma çalışmalarının 4. sınıf öğrencilerinin okuma anlama becerisindeki gelişimine nasıl katkı sağladığı ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda, öğretmenlerin değerlendirmeleri ve görüşleri, öğrencilerin beceri temelli sorularla okuma anlama çalışmalarına katılımı, bu çalışmaların öğrencilerin okuma becerilerindeki değişime etkisi ve öğrenme sürecinde karşılaşılan zorluklar gibi önemli konuları kapsamaktadır. Elde edilen bulgular, beceri temelli sorular çözen öğrencilerin okuduğunu anlama becerisindeki etkinliğini değerlendirmek ve bu alanda daha fazla bilgi edinmek isteyen araştırmacılara önemli katkılar sunabilir.

İnsanlar yaşamları boyunca bilgi edinmek, öğrendiklerini tekrar etmek, eğlenmek, kaliteli zaman geçirmek için çeşitli etkinlikler yaparlar. Okuma da bu etkinliklerden biridir. Akyol'a göre okuma; yazılı (yazar) ve yazısız kaynaklar kullanarak, okuyucu ve çevresel unsurların etkileşimi sonucunda ortaya çıkan anlamlandırma sürecidir (Akyol, 2001; Akt. Çiftçi ve Temizyürek, 2008).

Okumanın, bilgiye ulaşmanın en temel yolu olduğu söylenebilir. Kitaplar, makaleler, dergiler ve diğer yazılı kaynaklar insanlara çeşitli konularda derinlemesine bilgi sağlayabilir. Aynı zamanda okuma; kelime dağarcığını ve dil becerilerini geliştirebilir, hayal gücünü zenginleştirebilir, düşünme yeteneğini artırabilir. Okuma süreci, dilin güzelliğini ve karmaşıklıklarını keşfetmeyi, farklı bakış açılarına açık olmayı ve metinlerle derin bir etkileşim içinde olmayı içerir. Okuma, sadece bilgi edinmekle kalmaz, aynı zamanda duygusal zenginlikleri deneyimlemek, hayal gücünü genişletmek ve dünyayı daha derinlemesine anlama çabasını içerir. Sever (2011, s. 14) kelimeleri, cümleleri, paragrafları görmek ve seslendirmek işinin ötesinde, düşünce ile ilgili bir çaba, anlam kurma sürecini gerektiren süreç olarak tanımlamıştır.

Okumayı verimli kılan önemli etkenlerden biri anlamadır. Okumanın verimli olması için sonucunda anlama gerçekleşmesi beklenir. Anlama gerçekleştiğinde okuma amacına ulaşır. Okuduğu bir metnin analiz ve sentezini yapabilen bireyler; metni yorumlayabildiğinde, kendisine ait cümlelerle ifade edebildiğinde, okuduğunu kavramış demektir (Çiftçi ve Temizyürek, 2008).

İlkokul 1.sınıf okuma yazma sürecinden itibaren, kazandırılmaya çalışılan okuduğunu anlama becerisinin öğrencilerin tüm eğitim hayatı boyunca karşısına çıkan hem akademik başarıyı hem de günlük yaşamını etkileyen bir beceri olduğu söylenebilir. Kişinin okuduğunu anlaması, anladığını en kısa sürede yorumlayabilmesi, öğrendiği bilgileri ihtiyacı olan alana aktarabilmesi ile mümkündür.

Okuduğunu anlama yetkin bir muhakeme gücü ve dikkat gerektirir (Epeçan, 2018).

Okuduğunu anlama becerisi, eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirmenin bir yoludur. Özdemir (2018) eleştirel okumayı kişinin özgür bilinci ile aklını kullanarak okuduğu metnin arka planındaki düşüncelerin farkına varabilmesi, metni sorgulayabilmesi ve kişinin metin ile ilgili araştırmalar yaparak değerlendirmelerde bulunması olarak tanımlamıştır. Bir metni analiz etmek, yorumlamak ve eleştirmek, bireyin düşünsel esnekliğini artırır. Bu, öğrencilerin farklı perspektiflerden bakabilme, bağlamı değerlendirme ve metindeki argümanları anlama becerilerini kuvvetlendirir. Aşioğlu'na (2008) göre eleştirel okuma becerisini kazanmış öğrenciler, eğitim öğretim hayatında derslerinde üst düzey düşünme becerilerini zorlanmadan gerçekleştirebilmektedirler.

Öğrencilerin öğrendikleri derslere yönelik soru çözümlerinde öncelikle okuduğunu anlaması beklenir. Okuduğunu anlama becerisi; metinde gizli veya örtülü bilgilere dikkat etme, çıkarım yapma ve metni yorumlama, soruları daha kapsamlı bir şekilde yanıtlamak için gerekli olduğu söylenebilir. Bu nedenle, okuma becerisi, soruları yüzeysel değil, metnin derinliklerinde arama imkânı sunabilir. Okuma becerisi ile soru çözümü arasında güçlü bir bağlantı olduğu ifade edilebilir. Okuduğunu anlama becerisinin, beceri temelli soru çözümüne etkisi dikkat çekmektedir.

Günümüzde sıkça karşılaştığımız “Yeni Nesil Soru” olarak adlandırılan beceri temelli soruları çözerken öğrencilerin zorluk yaşadığı görülmektedir. Öğrencilerin “Beceri Temelli Soruları” doğru çözüme ulaştırabilmeleri için öncelikle okuduğunu anlama becerilerinin gelişmiş olması gerektiği söylenebilir. Beceri temelli sorular, öğrencilerden sadece bilgiyi hatırlamalarını değil, aynı zamanda düşünme, analiz etme, sentezleme ve problem çözme gibi üst düzey bilişsel becerileri kullanmalarını gerektiren sorulardır. Bu tür sorular, genellikle öğrencilerin öğrendikleri bilgileri, üst düzey ve eleştirel düşünme yeteneklerini değerlendirmek amacıyla hazırlanır. Becerilere dayalı sorular, öğrencileri sadece bilgiyi ezberleme düzeyinden çıkararak, öğrencilerin öğrenilen bilgileri uygulama, analiz etme ve sentezleme yeteneklerini geliştirme fırsatı sunar. Beceri temelli sorular öğrencilerin düşünme, analiz etme, akıl yürütme, değerlendirme yapma gibi üst bilişsel becerilerini kullanmalarını gerektiren soru türleridir (Kolovou, Van Den HeuvelPanhuizen ve Bakker, 2011).

Okuduğunu anlama becerisi her alanda önemli olduğu gibi uzun yönergeli ve bilgiyi kullanarak çıkarım yapmayı gerektiren “Beceri Temelli Sorular”da da oldukça önemlidir. Bloom taksonomisine göre, beceri temelli soruların uygulama, analiz, değerlendirme ve sentez bilişsel düzeylerine odaklandığı söylenebilir.

Bu tür soruların Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (Programme for International Student Assessment [PISA]), Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Araştırması (Progress in International Reading Literacy Study [PIRLS]), Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması (Trends in International Mathematics and Science Study [TIMSS]) gibi sınavlarda da çıktığı görülmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2021). Yeni Nesil Sorular veya diğer adıyla Beceri Temelli Sorular 2018 yılında uygulanan merkezî sınav ile Türkiye’de eğitim-öğretim sürecine dahil olmuştur. Beceri temelli sorulardan oluşan yeni sınav sistemindeki sorularla önceki sistemlerin soruları karşılaştırıldığında soruların nitelikleri açısından önemli farklılıklar olduğu görülmektedir (Güler ve Ülger, 2018). Liselere Giriş Sınavı (LGS) öncesi sınav sistemlerinde sorulan sorular daha çok bilgi ve kavrama düzeylerinde olurken LGS ile birlikte daha üst düzey sorular sorulmaya başlanmıştır (Ekinci ve Bal, 2019).

Türkiye’de öğrencilerin karşılarına çıkan soruların üst düzey düşünme becerilerine hitap etmemesi, uluslararası sınavlarda istenilen başarının elde edilememesine neden olabilir. Okullarda yapılan sınavlarda ve LGS’de yapılan ölçme ve değerlendirme faaliyetlerindeki soruların bilgi ve kavrama düzeyinde olduğu bilinmektedir (Dilekçi ve Çiçek, 2022; Karatay ve Dilekçi, 2019).

Türk öğrencilerinin uluslararası sınavlarda beklenen performansı sergileyememelerinin nedeni; sınavların üst düzey düşünme becerilerine ve okuduğunu anlama becerisine odaklı olmasıdır. MEB, bu durumu çözmek amacıyla LGS’de ölçme ve değerlendirme anlayışında değişikliğe giderek beceri ve yaşam odaklı değerlendirme sistemine geçiş çalışmalarına başlatmıştır.

Öğrencilerin uluslararası sınavlarda başarı gösterebilmeleri için ortaokul seviyesinde karşılıklarına çıkan beceri temelli soru kalıplarının ilkököl seviyesinde alıştıırılması gerektiği düşünölmektedir. Benzer'in (2019) yaptığı araştırmada Türkçe ders kitaplarındaki okuduğunu anlama sorularının bilgi düzeyinden çıkarılarak bilgiyi günlük hayatta kullanırmaya sevk edecek üst düzey düşünme becerilerinin yer alacağı soru tiplerinden oluşturulması önerilmiştir.

PIRLS'te öğrencilerin okuma becerilerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi için uygulamaya katılan öğrencilerin cevaplandırdığı ayrıca öğrenci anketi uygulanmaktadır (MEB, 2021). Bu durum, farklı faktörlerin öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmelerine etki ettiğini ve göz ardı edilmemesi gerektiğini ifade etmektedir. Okuduğunu anlama becerisine etki eden faktörleri Hamzadayı ve Batmaz (2022) alan yazın derlemesinin sonucuna göre; okuduğunu anlama stratejileri, sözcük bilgisi, akıcı okuma, metin türü ve metin türü farkındalığı, okumanın duyuşsal nitelikleri, üstbilişsel okuma stratejileri şeklinde belirlemiştir. Okuduğunu anlama becerisini kazanılmasında okul öncesi eğitimin etkisinin de olduğu düşünölmektedir. Öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini kazanmaya hazır olması ve gereken başarıyı yakalaması, eğitimin daha ilk yıllarında alacakları kaliteli bir okul öncesi eğitimi ile mümkün görölmektedir.

Türkçe ders kitaplarında okuma, söz varlığını geliştirme ve anlama becerileri çeşitlendirildiğinde öğrencilerin okuduğunu anlama becerisinin gelişmesine katkı sağlayacağı söylenebilir. Öğretmenin rehberlik edeceği bu süreçte nitelikli ve zengin içeriklerle hazırlanmış ders kitaplarının temel dil becerilerinin ve bu bağlamda okuduğunu anlama becerisinin gelişiminde katkı sağlaması gerekmektedir. Keskinöğü ve Ökten (2021) Türkçe ders kitaplarında söz sanatlarının metaforlarla öğretilmesini ele aldıkları çalışmalarında kitaplarda yer alan metinler ve etkinliklerin, öğrencilerin bilişsel becerileri bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirmeye göre değil de bilgi ve uygulamaya yönelik hazırlandığını belirlemişlerdir. Yıldırım (2021) ise ders kitaplarında yer alan etkinliklerinin dil becerilerine dağılımı üzerine yürüttüğu çalışmasında tüm sınıf düzeylerinde ders kitaplarını ele almış ve dengeli dağılım göstermeyen etkinliklerin daha çok okuma kazanımlarına yönelik olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeyi destekleyen çalışmalarda, ders kitaplarının bu becerileri teşvik edici nitelikte olması önemlidir. İlkokul Türkçe ders kitaplarıyla ilgili bir çalışmada Durukan ve Demir (2017) ile Sallabaş ve Yılmaz (2020) tarafından yapılmıştır. Araştırmacılar, her iki çalışmada da ders kitaplarında yer alan etkinlikleri inceleyerek bu etkinliklerin, Bloom taksonomisine göre alt düzeyde bilişsel beceri aşamasında kaldığını ve dengeli bir dağılım sergilemediğini belirtmişlerdir. Derslerde kullanılan İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin ve etkinliklerin; okuduğunu anlama ve üst düzey düşünme becerilerinin gelişmesine katkı sağladığı, buna bağlı olarak beceri temelli soru çözme yeteneğini artırdığı ifade edilebilir.

Okuma becerileri alanında ölkemizin ulusal ve uluslararası değerlendirmelerde ilk sıralarda yer alması için eleştirel okuma becerilerinin okuma yazma öğrenme süreci ile öğrencilere kazandırılmaya başlanması gerektiği düşünölmektedir (Potur, 2014). Özdemir (2018) okuyucunun okuma sırasında düşünme becerilerini kullanarak eleştirel bir şekilde anlam çıkarmasının okuma anlama kalitesini yükselttiğini ifade etmiştir. Yani eleştirel okuma becerisinin kullanılması, okuma anlama etkinliklerinin gerçekleştirilmesi yoluyla, okuduğunu anlama becerisinin niteliğini olumlu bir şekilde etkilemektedir.

Alanyazında yapılan araştırmalarla, okuduğunu anlama becerisinin Matematik, Hayat Bilgisi, Fen Bilimleri gibi ikincil derslerin temelini oluşturduğu evrensel olarak kabul görüdüğu ortaya konmuştur (Combrinck, Staden ve Roux, 2014). Bu bağlamda Türkçe dersleri aracılığıyla öğrencilere kazandırılacak eleştirel okuma becerisi, öğrencilere nitelikli okuma anlama ve üst düzey düşünme becerilerini kullanma yeteneği sağlayarak, karşılaştıkları diğer derslerde başarılı olmalarına olanak tanıyacaktır.

Türk eğitim sisteminde son dönemde öğretmenler ve eğitimciler tarafından üzerinde durulan

yeni nesil soru kavramı yani beceri temelli soruların kullanım amacının irdelenmesi gerekmektedir. Soruların uzunluğu, amacı ölçmeyi sağlamaktadır. Günümüze kadar yapılan araştırmalar incelendiğinde, yeni nesil /beceri temelli sorularla ilgili çalışmaların 8.sınıf düzeyinde yapıldığı belirlenmiştir. İlkokul 4.sınıf düzeyinde de öğrencilerin bu tür sorularla karşılaştığı görülmüş ve ilkökul 4.sınıf düzeyinde beceri temelli soruların okuduğunu anlama becerisi ile bağlantısının incelenmesine gerek duyulmuştur. Bu nedenle, derslerinde öğrencilerine bu soruları sunan öğretmenlerin görüşlerine ihtiyaç vardır. Güncel bir konuyu ele alması bakımından araştırmanın önem teşkil ettiği düşünülmekte ve özellikle sahada görev yapan öğretmenlerin uygulamalarına katkı sağlaması beklenmektedir.

Öğretmenlerin, okuduğunu anlama becerisinin beceri temelli soru çözümüne etkisine dair gözlemleri ve uygulamaları doğrultusunda tecrübelerini paylaşmak, öğrencilerin beceri temelli soru çözümünün gelişimine yönelik olarak öğretmen görüşlerini toplamak, bu problem durumunun ortaya konulmasına gerektirir.

Bu araştırmada “Beceri temelli sorular çözen ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisindeki gelişimi hakkında öğretmen görüşleri nelerdir?” sorusuna odaklanılmıştır.

Araştırmanın problemine dayalı alt problemler şu şekildedir:

1. Beceri temelli sorular çözen 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisinde yaşadıkları sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
2. Okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesinde yapılabilecek uygulamalara ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, öğretmen görüşleri alınarak ortaya konulmaya çalışılan durum, beceri temelli sorularla okuma anlama çalışmaları yapılan 4. sınıf öğrencilerinin okuma anlama becerisindeki gelişimidir. Araştırma “nitel araştırma yaklaşımı” çerçevesinde hazırlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e (2011) göre nitel araştırma; “kuram oluşturmanın temel alındığı bir anlayış ile sosyal olguların bağlı bulunduğu çevrenin içerisinde araştırma yapmayı ve anlam vermeyi ön plana alan bir yaklaşım türüdür” (s.81).

Araştırmanın deseni nitel araştırma deseninden biri kabul edilen “durum çalışması”dır. Çalışma dahilinde sürecin anlamlandırılması için bilgi sağlayan “Durum çalışması” (case study) süreci anlamak, durumun değerlendirilebilmesi adına kullanılan bir yöntemdir. Bu sayede ortaya çıkarılan durum ayrıntılı biçimde anlaşılabilir odak noktasıyla birlikte ifade edilmektedir (Christensen, 2001).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu kolay örnekleme yöntemiyle oluşturulmuş ve Ankara ilinde görev yapan ve dördüncü sınıf okutan, beceri temelli soruları derslerinde kullanan 20 sınıf öğretmeninden oluşturulmuştur. Araştırmacı 2019 yılında yaptığı görüşmelerinden oluşturduğu arşivinden verileri çekmiştir. Araştırmaya 1 pilot uygulamayla başlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bilgilerinin gizli tutulması adına K-1, K-2 gibi kodlar kullanılmıştır. Çalışma grubuna ait demografik bilgiler ve dağılımları aşağıda verilmiştir. Araştırmada, katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1 ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Kıdem	Okul Türü
K-1	Kadın	11-15 yıl	Devlet
K-2	Kadın	11-15 yıl	Devlet

K-3	Kadın	6-10 yıl	Özel
K-4	Kadın	6-10 yıl	Özel
K-5	Kadın	6-10 yıl	Özel
K-6	Kadın	11-15 yıl	Özel
K-7	Kadın	21 yıl ve üzeri	Devlet
K-8	Kadın	6-10 yıl	Özel
K-9	Kadın	16-20 yıl	Özel
K-10	Kadın	11-15 yıl	Devlet
K-11	Kadın	21 yıl ve üzeri	Devlet
K-12	Kadın	16-20 yıl	Devlet
K-13	Kadın	16-20 yıl	Devlet
K-14	Kadın	16-20 yıl	Özel
K-15	Kadın	6-10 yıl	Özel
K-16	Kadın	16-20 yıl	Devlet
K-17	Kadın	6-10 yıl	Devlet
K-18	Kadın	11-15 yıl	Özel
K-19	Kadın	6-10 yıl	Özel
K-20	Kadın	16-20 yıl	Özel
K-21	Kadın	16-20 yıl	Özel

Tablo 1 incelendiğinde 21 kadından oluşan katılımcıların, mesleki kıdemlerinin 6-10 yıl ve 16-20 yıl arasında yoğunluk gösterdiği görülmektedir. Katılımcılardan 12 kişi özel okulda, 9 kişi devlet okulunda görev yapmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, “Beceri Temelli Sorular Çözen 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerisindeki Gelişimi Hakkındaki Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi” başlıklı Google Forms aracılığıyla hazırlanan elektronik görüşme formu veri toplama yöntemi olarak kullanılmıştır. İki bölümden oluşturulan görüşme formunun birinci bölümünde katılımcılara ait demografik bilgiler, ikinci bölümünde ise beceri temelli sorularla okuma anlama çalışmaları yapılan 4. sınıf öğrencilerinin okuma anlama becerisindeki gelişimini, yapılan çalışmaları ve önerileri ortaya koyabilecek görüşme soruları ile araştırma probleminin bağlantısı aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo 2

Araştırma Problemleri ve Görüşme Sorularının Eşleştirilmesi

Araştırma Problemi	Alt Problemler	Görüşme Soruları
1. Beceri temelli sorular çözen 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisindeki gelişimi hakkında öğretmen görüşleri nelerdir?	2. Beceri temelli sorular çözen 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisinde yaşadıkları sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?	1. Beceri temelli soruyu nasıl tanımlarsınız? (açılış sorusu) 2. Ne zamandan beri sınıf içi etkinliklerde beceri temelli sorular kullanıyorsunuz? 3. Türkçe dersinde beceri temelli soruları kullanmanın okuduğunu anlamaya katkısı var mıdır? Bu konudaki gözlemlerinizle ilgili örnekler verebilir misiniz? 4. Beceri temelli soruların avantaj ve dezavantajları sizce nelerdir? Bunları öğrenci gözlemleriyle örneklendirir misiniz?
	1. Okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesinde yapılabilecek uygulamalara ilişkin	5. Öğrencilerin okuduğunu anlama becerisini geliştirmek için beceri temelli sorular etkili olabiliyor mu? Bu konudaki tecrübeleriniz nelerdir?

öğretmen görüşleri nelerdir?	6. Öğrencilerin okuduğunu anlama becerisini geliştirmek için yapılabilecek en etkili çalışmalar sizce nelerdir? 7. Eklemek istediğiniz bir şey var mı? (kapanış sorusu)
------------------------------	--

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerini elde etmek için “Beceri Temelli Sorular Çözen 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerisindeki Gelişimi Hakkındaki Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi” başlıklı Google Forms aracılığıyla hazırlanan elektronik görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanmadan önce gerekli literatür detaylı bir şekilde incelenmiştir. Araştırma kapsamında ele alınan alt problemleri ortaya çıkarabilecek görüşme formu soruları, araştırmacı tarafından hazırlanmış ve uzman görüşleriyle iyileştirilmiştir. Görüşme formunda açık uçlu sorular kullanılmış ve katılımcıların gönüllülük esası dikkate alınmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenleyip yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.242).

Google Forms aracılığıyla katılımcılardan toplanan veriler, bilgisayar ortamına kaydedilmiş ve her katılımcının görüşü ayrıntılı incelenmiştir. Araştırma kapsamında belirlenen temalar üzerinden içerik analizi yapılmıştır. Bu çalışmada, elde edilen veriler, birbirleriyle ilişkili ve benzer olan unsurların değerlendirilmesi amacıyla incelenmiştir. Her alt problemin altında, temel temalar çerçevesinde kodlar oluşturulmuş ve bu kodlar kullanılarak katılımcı bilgileri tablo haline getirilip veri analizi yapılarak yorumlanmıştır. Bazı katılımcıların farklı noktalara işaret ettiği düşünülen görüşleri, orijinalini kaybetmeden aktarılmıştır.

Beceri temelli sorular çözen 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisindeki gelişimi hakkında öğretmen görüşlerini ortaya koymayı hedefleyen bu çalışmada, katılımcı öğretmenlerin beceri temelli sorular çözen 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisinde yaşadıkları sorunlara ve okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesinde yapılabilecek uygulamalara ilişkin görüşleri kategoriler halinde ele alınmıştır. “Beceri temelli sorular çözen 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisinde yaşadıkları sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?” alt problem soruna ait yanıtlardan yola çıkarak beceri temelli soru tanımı, katılımcıların beceri temelli soruları ne zamandan beri kullandığı, beceri temelli soruların avantaj ve dezavantajları kategori olarak belirlenmiştir.

“Okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesinde yapılabilecek uygulamalara ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?” alt problem sorusuna ait yanıtlardan yola çıkarak da öğrencilerin okuduğunu anlama becerisini geliştirmek için beceri temelli soruların etkileri ve öğrencilerin okuduğunu anlama becerisini geliştirmek için öğretmenlerin yapabileceği en etkili çalışmalar kategori olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada katılımcılar ve katılımcıların görüşleri kodlarla ifade edilmiştir.

Araştırma Etiği

Bu çalışmada gerek katılımcıların gizli tutulması gerek de araştırma süreçleri açısından etik kurallara özen gösterilmiştir. Araştırma 2019 yılı verilerinin kullanılması sebebiyle etik kurul izni gerektirmemektedir.

Bulgular

Beceri temelli sorularla okuma anlama çalışmaları yapılan 4. sınıf öğrencilerinin okuma anlama becerisindeki gelişimini ortaya koyabilmek için yapılan çalışmanın bu bölümünde elde edilen

veriler tablolar halinde gösterilmiş ve yorumlamaları yapılmıştır. Bu bölümde araştırma soruları üzerinden analiz bulguları ortaya konmuştur.

Araştırmada, “Okuduğunu Anlama Becerisinde Yaşanan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri”ni tespit edebilmek amacıyla öncelikle katılımcılardan beceri temelli soru tanımları ile ilgili veriler elde edilmiştir. Katılımcıların beceri temelli soru tanımına ait elde edilen verileri Tablo 3 ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3

Beceri Temelli Soru Tanımları

Kodlar	Katılımcı kodları
Disiplinler Arası Bakış Açısı	
Okuma anlama yeteneğini üst düzeyde ölçen sorular	K-1,K-4, K-5, K-8, K-9, K-13, K-14, K-20, K-21
Beceri temelli soru tek bir kazanım ya da tek bir derse hitap etmeyip birden çok disipline ait becerinin kullanılmasını gerektiren sorgulamaya yönelik sorular	K-16
Üst Düzey Düşünme Becerileri Gerektiren Sorular	
Analitik düşünme becerisi gerektiren sorular	K-4, K-5, K-9, K-12, K-17
Gözlem yapma, ölçme, sınıflandırma, çıkarım yapma, tahmin ve paylaşma vb. becerilerin kazanım hedefli sorular	K-7
Okuduğunu anlama beceri ile birden fazla işlemi bir arada kullanabilme becerisini gerektiren sorular	K-10
Ezberden uzak, yorumlama gerektiren sorular	K-11, K-14,
Bilgi basamağının üstünde, daha çok yorumlama ve analiz sentez basamağına çıkan sorular	K-3, K-15
Tek bir kazanım ya da tek bir derse hitap etmeyip birden çok disipline ait becerinin kullanılmasını gerektiren sorgulamaya yönelik sorular	K-16
Bireyin belirli bir yeteneği veya bilgi alanındaki pratik bilgi ve uygulama yeteneklerini ölçmeye yönelik olan sorular	K-19
Deneyim, eleştirel düşünme, problem çözme ve analitik yetenekleri değerlendirmek için kullanılan sorular	K-19
Üst düzey akıl yürütme gerektiren sorular	K-9, K-18
Uzun ve bıktırıcı olduğuna ilişkin görüş	
Gereksiz uzun, bıktırıcı, heves kıran sorular	K-2

Tablo 3 incelendiğinde “Beceri Temelli Soru Tanımları” yapan katılımcıların tanımlarında okuduğunu anlama, üst düzey düşünme, analitik düşünme, akıl yürütme, eleştirel düşünme, ezberden uzak, farklı becerileri bir arada kullanabilme gibi ifadeler öne çıkmıştır. Katılımcıların “Okuma anlama yeteneğini üst düzeyde ölçen sorular” ve “Analitik düşünme becerisi gerektiren sorular” ifadelerinde yoğunlaştığı belirlenmiştir. Katılımcıların bu tanımları yaparken farklı açılardan yaklaştığı görülmüştür. Örneğin; Katılımcı 2’nin bu noktada yorumu dikkat çekicidir. Katılımcı 2 bu tür soruları bıktırıcı, heves kıran, anlamak yerine öğrenciyi sıkan ve motivasyonu düşüren uzun sorular olarak olumsuzluklarını ifade etmiştir. Diğer katılımcıların ise bu soruları disiplinler arası bakış açısı ve üst düzey düşünme becerileri yönünden düşünerek tanımlamaları yaptıkları görülmüştür. Buna yönelik K-3, K-7, K-9 ve K-19’un tanımları şu şekildedir:

“Kazanımın bilgi düzeyinin üzerinde bilgiyi yorumlama, uygulama, analiz ve sentez yapma gibi üst becerileri kullanabileceği içerikte hazırlanmış sorulardır.” (K-3)

“Gözlem yapma, ölçme, sınıflandırma, çıkarım yapma, tahmin ve paylaşma vb. becerilerin kazanım hedefli sorulardır.” (K-7)

“Öğrencinin ezber bilgiyle değil üst düzey becerilerini kullanarak çözebileceği, akıl yürütmenin yapıldığı ve analitik düşünme becerisinin kazandırmanın amaçlandığı sorulardır.” (K-9)

“Beceri temelli sorular, genellikle bireyin belirli bir yeteneği veya bilgi alanındaki pratik bilgi ve uygulama yeteneklerini ölçmeye yönelik olan sorulardır. Bu tür sorular, kişinin belirli bir konuda ne kadar bilgi sahibi olduğunu değil, aynı zamanda bu bilgiyi nasıl uygulayabildiğini ve gerçek dünya sorunlarına nasıl çözümler üretebildiğini görmeyi amaçlar. Beceri temelli sorular genellikle deneyim, eleştirel düşünme, problem çözme ve analitik yetenekleri değerlendirmek için kullanılır.” (K-19)

Araştırmanın ikinci sorusuna ait elde edilen veriler Tablo 4 ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 4
Beceri Temelli Soruları Kullanma Süreleri

Beceri Temelli Soruları Kullanma Süreleri	Katılımcı Kodları
4 yıldır	K-1
3 yıldır	K-2
6 yıldır	K-3
Düzenli kullanmıyor	K-4
7 yıldır	K-5
3 yıldır	K-6
21 yıldır	K-7
2 yıldır	K-8
4 yıldır	K-9
4 yıldır	K-10
10 yıldır	K-11
1 yıldır	K-12
3 yıldır	K-13
8 yıldır	K-14
Arada sırada kullanıyor	K-15
Ders kitaplarında yer verildiğinden beri	K-16
3 yıldır	K-17
2 yıldır	K-18
4 yıldır	K-19
13 yıldır	K-20
10 yıldır	K-21

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların beceri temelli soruları kullanma sürelerinde farklılıklar olduğu görülmüştür. Bu farklılıkların sebebinin; katılımcıların mesleki kıdemlerinin farklı olması, beceri temelli soruları derslerde tercih etme sıklığının farklı olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Tablo 1 ve tablo 4’ü birlikte incelediğimizde katılımcıların mesleki kıdem yıllarının fazla olması bu tür soruları kullanma sürelerini de artırdığı ifade edilebilir. Katılımcıların son 4 yıldır beceri temelli soruları daha çok kullandıkları belirlenmiştir. K-4 ve K-5 beceri temelli soruları ders içinde düzenli olarak kullanmadığını ifade etmiştir. K-16’nın “Ne zamandan beri sınıf içi etkinliklerde beceri temelli sorular kullanıyorsunuz?” soruna yönelik açıklaması aşağıdadır:

“Ders kitaplarında var olduğundan beri kullanıyorum fakat bunu yaparken de kesinlikle merkeze almıyorum. Yani sadece soru sorarken beceri temelli soruları kullanmıyorum, kitapta olduğu kadarıyla kullanıyorum. Onun dışında ekstra bir çalışma yapmıyorum çünkü öğrencilerin kafasını gereğinden fazla karıştırdığını ve onların özgüvenini düşürdüğünü düşünüyorum.”(K-16)

Beceri temelli soruları kullanma süresini K-7’nin 21 yıl, K-20’nin 13 yıl, K-11 ve K-21’in 10 yıl olarak ifade etmesi dikkat çeken bir noktadır. Beceri temelli soruların PISA, TIMMS, PIRLS sorular esas alınarak 2017-2018 eğitim öğretim yılında Liselere Geçiş Sistemi ile sınav sistemimize dahil olduğu bilinmektedir. Buradan da beceri temelli soruların öğretim sistemimizin içinde son 5 yıldır daha çok yer almakta olduğu söylenebilir. Bu bağlamda beceri temelli soruların ve kaynaklarının

K-7, K-11, K-20, K-21'in belirttiği zamanlarda çok fazla mevcut olmadığı yorumuna ulaşılabilir. Bu yüzden bu yanıtların samimi gelmediği ifade edilebilir.

K-9'un bu soruya yönelik açıklaması aşağıdadır:

"Okulumuzda konu ile ilgili öğretmen ve uzman grup çalışmaları son 4 yılda hız kazanmıştır." (K-9)

Katılımcı öğretmenlerin, Türkçe dersinde beceri temelli sorular çözmenin okuduğunu anlamaya katkısı hakkındaki görüşleri aşağıdaki Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5

Türkçe Dersinde Beceri Temelli Soruları Kullanmanın Okuduğunu Anlamaya Katkısı

Türkçe Dersinde Beceri Temelli Soruları Kullanmanın Okuduğunu Anlamaya Katkısı	Katılımcılar
Vardır.	K-1, K-3, K-4, K-5, K-7, K-8, K-9, K-10, K-11, K-12, K-13, K-14, K-15, K-17, K-18, K-19, K-20, K-21
Yoktur. Katkısını ölçmedim.	K-2, K-16, K-6 K-6

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcı öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, Türkçe dersinde beceri temelli soruları kullanmanın okuduğunu anlamaya olumlu katkısının olduğu görüşünü, iki katılımcının katkısının olmadığı görüşünü, bir katılımcının ise katkısını ölçmediğini bildirdikleri görülmektedir. Türkçe dersinde beceri temelli soruları kullanmanın okuduğunu anlamaya katkısının olduğunu düşünen katılımcılar, beceri temelli soruların öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yardımcı olduğu düşüncesini savunmuş ve bu tür soruları derslerinde kullandıklarını belirtmiştir. Bu düşünceye ait bazı katılımcı görüşleri aşağıda sunulmuştur.

"Bilginin doğrudan bir anlatım ile karşı tarafta aktarılmasının öğrencide kalıcılığı güçlendirmeye ve günlük yaşama aktarmaya sınırlı katkı sağladığı günümüzde kabul edilmiş bir gerçekliktir. Bu sebeple öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini harekete geçiren ve çok boyutlu bakış açısı geliştirmelerini destekleyen sorular öğrencilerin okuduğunu anlama becerisine de katkı sağladığını düşünüyorum. Öğrenciler bu soru tiplerine alıştıklarında okuma öncesi, okuma esnasında ve okuma sonrasında kullanılan okuma stratejilerini süreç içerisinde ediniyor ve kazanıyor. Böylelikle anlamlı okuma daha üstü seviyelere ulaşıyor." (K-3)

"Okuduğunu anlamaya katkısı olduğunu düşünüyorum çünkü yeni nesil sorular çözebilmek için çocuklar daha fazla kitap okumaya başladı." (K-13)

"Kesinlikle var, öğrencilere analitik düşüncelerini sağlatmanın yanında, okuduğunu anlamak, anladığını şemayla senkronize etmek, grafikleri yorumlama yetisi kazandırmak." (K-14)

"Bu sorular önemli yerlerin altını çizme, verilenleri ve istenenleri tespit etme gibi konularda çocukları geliştiriyor. Öğrencilerimde tespit ettiğim şey verilenlerin altını çizme, not alma becerisi olmuştu." (K-15)

"Türkçe dersinde beceri temelli soruları kullanmanın okuduğunu anlamaya katkısı oluyor. Eski soru tiplerinden farklı olarak beceri temelli sorular öğrencilerin farklı boyutta düşünmelerini ve soruları analiz etmelerini sağlıyor." (K-17)

"Evet, Türkçe dersinde beceri temelli sorular kullanmanın okuduğunu anlamaya büyük katkıları olabilir. Bu tür sorular, öğrencilere metinleri sadece anlamakla kalmayıp, aynı zamanda metin içindeki dilbilgisi, çıkarsama yapma, analiz yetenekleri gibi becerileri de kullanma fırsatı sağlar. "Metindeki ipuçlarına dayanarak, ana karakterin duygusal durumunu açıklayın." "Metinde geçen x kelimesinin anlamını açıklayın." "Metinden kanıt göstererek açıklayın." Bu örnekler, beceri temelli soruların Türkçe dersinde öğrencilerin okuduğunu anlama yeteneklerini geliştirmeye nasıl katkıda bulunabileceğini göstermektedir. Bu sorular, öğrencilerin düşünme becerilerini kullanmalarını teşvik eder ve edinilen bilgileri pratiğe dönüştürmelerine yardımcı olur." (K-19)

Türkçe dersinde beceri temelli soruları kullanmanın okuduğunu anlamaya katkısının olmadığı görüşünü ifade eden iki katılımcı olduğu görülmektedir. Bu düşünceye yönelik K-16'nın yanıtı aşağıdadır.

“Türkçe dersinde kullanılan beceri temelli soruların okuduğunu anlamaya olumlu bir katkısı olduğunu düşünmüyorum daha doğrusu böyle bir katkı olduğunu gözlemlemedim. Ben bu soruların maalesef daha çok çocukların kafasını karıştırdığını düşünüyorum. Okuduğunu anlamayla ilgili çok daha farklı etkinlikler yapılabilir, daha efektif çalışmalar yapılabilir bu tarz sorularla okuma anlama becerisini geliştirebileceğini düşünmüyorum.” (K-16)

Katılımcı öğretmenlerin, beceri temelli soruların avantaj ve dezavantajları hakkındaki görüşleri aşağıda Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

Beceri Temelli Soruların Avantajları ve Dezavantajları

Kategori: Beceri Temelli Soruların Avantajları Kodlar	Katılımcı Kodları
Disiplinler arası Transferi Sağlama Öğrencinin, bilgiyi başka bir derse veya konuya transfer edip edemediğini ölçülebilmesini sağlaması.	K-15
Üst Düzey Düşünme Becerisi Gelişimi Öğrencilerin çok boyutlu ve yaratıcı düşünmesini sağlaması	K-3, K-4, K-8, K-12, K-14, K-16
Sorular üzerinde akıl yürütme ve analiz yapma becerisinin geliştirilmesini sağlaması.	K-17
Eleştirel düşünme becerisinin geliştirilmesini sağlaması.	K-19
Ölme Değerlendirmeyi Sağlama Zeki çocukların, düzenli kitap okuyan çocukların daha iyi tanınmasını sağlaması.	K-11, K-21
Dikkat Düzeylerini Destekleme Öğrencilere yeni bakış açıları kazandırıp dikkatlerini üst seviyede tutmasını sağlaması.	K-1, K-16
Düşünce ve Yorum Becerisi Gelişimi Öğrencilerin ezberden uzak, düşünce temelli bir eğitim metoduyla öğrenme şansını sağlaması.	K-9
Mantıklı yorumlama yapabilen nesiller yetiştirilmesini sağlaması	K-13
Gerçek Yaşamla İlişkilendirme Becerisi Gelişimi Soruların günlük hayatla ilişkili olması öğrenilen becerilerin kalıcı olması.	K-7
Gerçek yaşamla bağ kurarak öğrenmeyi sağlaması.	K-19
Kategori Beceri Temelli Soruların Dezavantajları Kodlar	Katılımcı Kodları
Özgüven ve Motivasyon Kaybı Gereğinden fazla uzun olmasının kaygı yaratması, bıktırıcı ve göz korkutucu olması.	K-2, K-10, K-16, K-20
Bazı öğrencilere üst düzey geldiği için öğrencide “öğrenemiyorum, yapamıyorum” algısı oluşturması ve motivasyonlarını kırması.	K-4, K-5, K-6, K-8, K-12, K-14, K-16, K-18
Zaman Kaybı Soruların uzun yönergeli ve üst düzey olmasından dolayı fazla zaman harcanması, zaman kaybı olması.	K-7, K-15, K-17
Tüm Öğrencilere Hitap Etmemesi Sınıfın geneline hitap etmemesi	K-11, K-12
Uzman Ekip ve Nitelikli Soru Bulmanın Zorluğu Nitelikli soru bulmanın zor olması.	K-15
Soruların uzman ekip tarafından hazırlanmaması.	K-18
Muğlaklık ve karışıklık yaratması.	K-3, K-9, K-16
Değerlendirmenin Zorluğu	

Öğrencilerin özgün yanıtlarını değerlendirmenin zor olması.	K-19
Soru Yönergelerinin Yoğun ve Uzun Olması	
Öğrencilerin soruları anlamak, yorumlamak açısından odaklanma sıkıntısı yaşamaması.	K-14
Uygulananda ve Uygulayıcıda Alt Yapı Gerektirmesi	
Hem öğrenci hem de öğretmen için önemli bir altyapı gerektirmesi.	K-21

Katılımcıların tablo 6'daki beceri temelli soruların avantajlarına yönelik yanıtları incelendiğinde; beceri temelli sorularla öğrencilerin üst düzey düşünme, çok boyutlu düşünme, analitik düşünme, eleştirel düşünme, akıl yürütme, analiz yapma, disiplinler arası transferi sağlayabilme, günlük yaşamla bağ kurma gibi yönlerinin olumlu şekilde desteklendiği görülmektedir.

Katılımcıların tablo 6'daki beceri temelli soruların dezavantajlarına yönelik yanıtları incelendiğinde; soruların yazı yönünden uzun olmasının öğrencilerde kaygıya, isteksizliğe, odaklanmada sorunlara yol açtığı, fazla zaman kaybına, muğlaklık ve karışıklığa sebep olduğu, bazı öğrencilere üst düzey gelmesinden, sınıfın tamamına hitap etmemesinden dolayı özgüven ve motivasyon kaybına sebep olduğu, öğrencilerin özgün yanıtlarının değerlendirilmesinin zor olduğu, soruların uzman ekipler tarafından hazırlanmamasının nitelikli soru bulunmasını zorlaştırdığı, hem öğrenci hem de öğretmen açısından önemli bir hazır bulunuşluk ve alt yapı gerektirdiğine dair deneyimleri ve fikirleri ön plana çıkmaktadır.

Katılımcı yanıtları, derslerinde beceri temelli sorular kullanacak öğretmenler için avantajları ve dezavantajlarını bilme ve ön hazırlık için yol gösterici niteliktedir. Beceri temelli soruların avantajları ve dezavantajları ile ilgili bazı katılımcıların yanıtları aşağıda verilmiştir.

"Sınıf içi dinamiği aynı olmadığı için bazı öğrencilere üst düzey geldiği için motivasyonları kırabilir."(K-5)

"Olumlu tarafları öğrencinin düşünme becerilerini geliştiriyor ancak her öğrenci 4.sınıfta henüz bu tip soruları çözme becerisine sahip olmadığı yani hazır olmadığı için başaramama korkusuna kapılıp 'Öğrenemiyorum, yapamıyorum.' algısı oluşturabiliyor."(K-8)

"Bu sorular çocukların formül ezberlemesine duydukları ihtiyacı ortadan kaldırıyor. Öğrencilerin zihinlerini gereksiz bilgilerden korumayı amaçlıyor. Bu sistem sayesinde kişiler aklını ezber, kalıp bilgilerle doldurmadan, düşünce temelli bir eğitim metoduyla öğrenme şansı buluyor. Dezavantajları ise bu soruların bazen net olarak kazanımı ölçememesi, müfredat yoğunluğundan birçok kazanımı kapsayacak şekilde yazılınca soru istemsizce karışık oluyor."(K-9)

"Soruyu uzun gören çoğu öğrenci korkuyor ve çözmek için çaba dahi harcamıyor. Dezavantaj olduğunu veya soruların gereksiz laf kalabalığı ile uzatıldığını düşünüyorum."(K-10)

"Dezavantaj olarak soruları anlamak, yorumlamak için odaklanma sıkıntısı yaşıyorlar. Alışlagelmiş hazır konu anlatımı, soru cevap, özet, sonuç kalıplarının dışında başka bir yol önce değişik merak uyandırıcı geliyor, ama fazla derin sorular uzun uzun cümleli soru kalıpların, çocukların özgüvenlerini sabote edebilir. Sorular yaşlarına bazen uygun olmayabiliyor, çünkü yaşları aynı olsa da öğrencilerin yaşamları çevreleri, şartları aynı değil bence."(K-14)

"Beceri temelli sorular, eski soru tiplerindeki gibi direkt bilgiyi bulmaya yönelik olmanın dışında soru üzerinde analiz ve akıl yürütme yapılmasını gerektiriyor. Avantaj olarak öğrenci çok boyutlu düşünebiliyorken, dezavantaj olarak ise soru üzerinde çözümlene yapmak için fazla vakit kaybedebiliyor."(K-17)

"Bu sorular uzman ekip tarafından hazırlanmalıdır. Amatörce hazırlanan sorular öğrencide başarısız mıyım kaygısı oluşturmakta ve beceri temelli olmaktan çıkıp farklı bir soru ortaya çıkarmaktadır. Öğrencinin anlamadım öğretmen demesinden daha ileriye gidemiyor. Ve sonuçta başarısız mıyım acaba diye kaygılanmasına neden oluyor."(K-18)

"Beceri temelli soruların ezber yöntemi ile çalışan çocuklardan dezavantaj olarak görürken pratik bir zekaya sahip çocukların ve geleceği daha kolay şekillendirebileceğini düşünürsek önemli bir avantaj olarak görüyorum. Fakat hem öğrenci hem de öğretmen için önemli bir altyapı gerektirdiğini düşünüyorum."(K-21)

Okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesinde yapılabilecek uygulamalarla ilgili öğretmen görüşleri alınmış ve elde edilen veriler aşağıdaki Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7

Öğretmen Görüşleri

Kategori: Okuduğunu Anlama Becerisinin Geliştirilmesinde Yapılabilecek Uygulamalara İlişkin Öğretmen Görüşleri	Katılımcı Kodları
Kodlar	
Okuma Becerisine Yönelik Öneriler	
Okumayı sevdirmek ve düzenli kitap okumak.	K-1, K-2, K-6, K-13, K-16, K-20
Okuma etkinliklerine ailelerin de dahil edilmesi.	K-4
Sözcük dağarcığını ve bilgisini geliştirici çalışmalar yapılması.	K-9, K-11, K-19
Öğrencilerin ilgilerini çeken, güncel metinler ile okuma anlama çalışmaları yapılması.	K-14
Okuma konusunda rol model olunması.	K-18
Öğretim Teknik ve Stratejilerine Yönelik Öneriler	
Okuma stratejilerinin okuma öncesi, okuma sırası ve okunma sonrasında düzenli kullanılması.	K-3
Okuma köşeleri hazırlanıp kelimelerin ve cümlelerin anlamlarının detaylandırılması.	K-5
Metin hakkında özet çıkarılması.	K-7, K-9, K-10, K-12, K-15, K-16, K-17, K-18
Metin hakkında soru-cevap etkinliği yapılması.	K-7, K-9, K-11, K-16
Sesli ve sessiz okuma çalışmaları yapılması.	K-7, K-11, K-15
Ana fikir ve konu belirleme çalışmalarının yapılması	K-7, K-9, K-11
Dramatizasyon ile okuduğunu anlamlandırması.	K-15
Okuduğunu resimleme çalışması yapılması.	K-15
Farklı metin türleri ile çalışmalar yapılması.	K-19, K-20
Metnin içeriğini analiz edecek etkinlikler hazırlanması.	K-19
Etkileşimli okuma çalışmalarının istikrarlı şekilde yapılması	K-15, K-21
Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Öneriler	
Yaş düzeylerine uygun paragraf soruları çözülmesi.	K-8, K-13
Okuma hedefleri ve takip formları tutulması.	K-3

Tablo 7'deki okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesinde yapılabilecek uygulamalarla ilgili öğrenmen görüşleri incelendiğinde, çok çeşitli öneriler ortaya çıkmıştır. Okumayı anlamlı ve hareketli kılmak, farklı etkinliklerle desteklemek, okunan metin hakkında konuşmalar yapmak, rol model olmak, sözcük dağarcığını geliştirmek ve anlamına odaklanmak, özetleme yapmak, farklı metin türlerini okumak, incelemek, yaş düzeylerine uygun metinler seçmek, okuma takiplerini yapmak gibi öneriler sunulmuştur. Katılımcı öğretmenlerin okuduğunu anlama becerisine yönelik bu önerileri, tüm öğretmenlere rehberlik edebilecek niteliktedir. Bazı katılımcı öğretmenleri paylaşımları aşağıda verilmiştir.

“Ben okuma stratejilerinin okuma öncesi, okuma esnasında ve okuma sonrasında olarak mutlaka düzenli kullanılması gerektiğini düşünüyorum. Metinler okuma ve yorum yapma ile sınırlı kalmamalı. Okuma hedefleri ve okuma takip formları tutulmalıdır. Okumalar süreci etkinlik ve teknikler ile desteklenmelidir.” (K-3)

“Okuma konusunda ailelerde dahil edilmeli yani süreklilik arz eden bir durum olmalı sadece okul sınırlarında çabalar evde desteklenmezse uzun süreli olmayacaktır.” (K-4)

“Dikkat dağıtıcı dış etkenleri ortadan kaldırma, okuduğumuz metnin ana fikrini öğrenmeye çalışma, uzun yazıların özetini çıkarma, metin hakkında sorular sorma. Anlaşılmayan metinleri yüksek sesle okuma Anlayana kadar okuma eylemini tekrar etme.” (K-7)

“Öncelikle bol bol kitap okumaları, yaşlarına uygun paragraf soruları ile karşılaşarak okuma becerilerini sınamaları.” (K-8)

“Etkili ve anlaşılır okuma, özet çıkarma, sözcük dağarcığını arttırma, ana fikir ve konu belirleme, okuduğunu anlamaya yönelik soru cevap çalışmaları yapılabilir.” (K-9)

“Metni yüksek sesle bolca okuturum, bu arada takibini yaptırım, yani metni okuyunca durdurur, bir başkasına devam ettiririm. Bu sayede her öğrenci pür dikkat okuyanı takip eder. Kelime defteri tuttururum, yeni öğrendiğimiz kelimeleri oraya yazdırırım bir nevi sözlük yaparız. Özet yazdırırım, metnin ana fikri üzerinde çok konuşur, düşüncelerini sorarım, beyin fırtınası yaparım. Metnin ana fikrini çok farklı yorumlayanlarda olur.” (K-11)

“Sesli ve sessiz okuma çalışmaları, etkileşimli okuma çalışmaları, özetleme çalışmaları, kitap okuma ve kitapla ilgili felsefi tartışmalar yani P4C çalışmaları, dramatizasyon, okuduğunu resimleme gibi çalışmalar.” (K-15)

“Tabii ki de bol bol kitap okumayı yönlendirmek gerekiyor ve kesinlikle okudukları kitaplarla ilgili görüşlerini düşüncelerini bize anlatacakları etkinlikler sunulabilir Ben çocuklara kitap veririm okuma ödevi veririm ve sonrasında kitapla ilgili onlarla mutlaka görüşme yaparım Ne anladıklarını kitabın en çok hangi kısmından etkilendiklerini sorarım ..Bu şekilde kitap sonrası yapılan görüşmelerin onları okurken daha çok motive ettiğini daha kanalizе olduklarını gözlemliyorum... Ve kesinlikle okuma ve yazma birlikte yürütülmeli okudukları kitapla ilgili ya da okudukları herhangi bir metin paragraf ile ilgili bir yazı yazmalarını istemek de kalıcı öğrenmeyi ve anlamayı mutlaka daha çok sağlayacaktır.” (K-16)

“Öğrencilerin okuma yapmadan önce konuyla ilgili ön bilgi etkinlikleri yapmak, farklı metin türlerinde çalışmalar yapmak, farklı türdeki metinleri okuma alışkanlığı kazandırmak, kelime bilgisini geliştirecek etkinlikler sunmak, metin içeriğini analiz edecek sorular hazırlamak vb. çalışmalar olabilir.” (K-19)

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada, beceri temelli sorularla okuma çalışmaları yapan ilkökul 4. sınıf öğrencilerin okuduğunu anlama becerisindeki gelişimi, ortaya çıkan sorunların tespit edilmesi ve çözümünü yolunda öğretmen görüşlerinin ortaya konması amaçlanmıştır.

Araştırmaya dayanarak ifade edilen sonuçlara göre; öğretmenlerin, beceri temelli soruları çözen öğrencilerin karşılaştığı zorlukları anlamalarının ve bu zorlukları aşmak için öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik önerilere odaklanmalarının, eğitim alanında gelişim sağlama adına oldukça önemli olduğu görülmektedir. Beceri temelli soruların; okuduğunu anlamaya dayalı, disiplinler arası becerileri bir arada kullanmayı gerektiren, üst düzey sorular olmasından dolayı bazı sorunlar yaşadıkları görülmektedir.

Araştırmanın birinci alt problemi “Beceri temelli sorular çözen 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisinde yaşadıkları sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?” sorusudur. Beceri temelli sorular çözen 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisinde yaşadıkları sorunlara ilişkin katılımcıların görüşleri farklılık göstermektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun Türkçe dersinde beceri temelli soruları kullanmanın okuduğunu anlamaya katkısının olduğunu savunmaktadır ve bunu avantaj olarak gördükleri sonucuna ulaşılmaktadır. Araştırmada, öğrencilerin bilgiyi işleme süreçlerini ve becerilerini artırmak amacıyla üst düzey soruların avantaj olarak görüldüğü çıkarılmaktadır. Beceri temelli sorular, öğrencilere bazı becerileri kazandırmaları beklenen sorulardır (Sanca vd., 2021). Beceri temelli soru türlerinin öğrencilerin akıl yürütme, problem çözme, muhakeme etme gibi becerilerinin yanı sıra, öğrendiklerini günlük hayata uyarlayabilme becerisini de kazandırdığını bildiren çalışmalar bulunmaktadır (Altun ve Memnun, 2008; Altun, vd., 2007). “Beceri Temelli Soru Tanımları” yapan katılımcıların soruları disiplinler arası bakış açısına, üst düzey düşünme becerilerine, uzun ve bıkırtıcı olduğuna göre tanımlama yaptıkları görülmektedir. Beceri temelli soruların, öğrencilere faydası olduğu bilinmekle beraber uygulama aşamasında birçok zorluk olduğu, öğretmenlerin bu tür problemlerin kullanımında birçok engel bildirdiği de bilinmektedir (Nurlaily, vd., 2019; Şahin ve Eraslan, 2019; Urhan ve Dost, 2016). Beceri temelli soruların 4.sınıf öğrencilerinde bazı dezavantaj durumlar oluşturduğu görülmektedir. Belirtilen dezavantaj durumlarının bazılarının, beceri temelli sorular çözen 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisinde yaşadıkları sorunlar olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Öğrencilerde “öğrenemiyorum, yapamıyorum” algısının oluşması, motivasyon kaybı, soruların gereğinden fazla uzun olmasının kaygı yaratması, bıkırtıcı ve göz korkutucu olması araştırmada elde edilen bir sonuçtur. Alt probleme dayalı çıkarılan bir başka sonuç ise, soru yönergelerinin uzun ve yoğun olmasından kaynaklı, öğrencilerin soruları anlamak, yorumlamak açısından odaklanma sıkıntısı

yaşamadır. Belirtilen bu sonuçlar; okuduğunu anlama becerisinde yaşanan bir sorundur. Beceri temelli soruların, çoğunlukla fazla bilgi ve çözüm yolu gerektirmekte olup açık uçlu sorular olduğundan öğrenciler tarafından çözümü zor, yapılamayan problemler olarak görülmektedir (Nesher ve Hershkowitz, 1997). Bu durum özellikle orta ve ortanın altında başarı gösteren öğrencilerde karmaşa yaratabilir ve başarısızlığa sebep olarak gösterilebilir (Karar, 2021). Araştırmanın birinci alt problemine ait bir diğer sonuç ise; beceri temelli soruların, uzman ekipler tarafından hazırlanmamasından kaynaklı, öğrencilerin nitelikli sorularla karşılaşmadığında okuduğunu anlamada muğlaklık ve karmaşıklık yaşamadır. Öğretmenlerin de üst düzey bilişsel basamaklara uygun soru yazmada zorlandıkları belirlenmiştir (Demiral ve Menşan, 2017; Karatay ve Dilekçi, 2019). Benzer olarak, ilkökul öğretim programlarında ve ders kitaplarında ilkökul için gereken altyapının oluşturulmadığına, kaynak kitaplarda da yeterince beceri temelli problemlerin yer almadığına ve öğretim programlarındaki kazanımlarla sınav sorularının uyummadığına dair bulguların olduğu çalışmalara da rastlanmaktadır (Güler vd., 2018; Erden, 2020).

Araştırmanın ikinci alt problemi “Okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesinde yapılabilecek uygulamalara ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?” sorusudur. Katılımcıların okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesinde yapılabilecek uygulamalara ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde öğrencilere okumayı sevdirmenin, okumanın sürekli hale getirilmesinin, öğrencilerin ilgilerini çeken metinlerle çalışılmasının önemi oldukça büyük olduğu araştırmada çıkarılan bir sonuçtur. Guthrie ve diğerleri (2004) de öğrencilerin okumaya karşı güdülenmesini sağlamak için öğretmenlerin farklı metinler hazırlamalarının ve bu metinlerin öğrencilerin ilgisini çekecek hayvan hikayeleri, karşılıklı konuşma gibi etkinlikleri içermesinin, öğrenciler için önemli bir motivasyon kaynağı olacağını ifade etmiştir. Okuma etkinliğinin ve düzenli kitap okumanın önemi de araştırma sonucunda çıkmıştır. İyi bir okuyucunun, okumayı alışkanlık haline getirerek hayatının her döneminde bu alışkanlığı sürdürmesi gerekmektedir (Akyol, 2009, s.7). Okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesinde yapılabilecek uygulamalara ilişkin; okuma etkinliklerine ailelerin de dahil edilmesi, okuma konusunda rol model olunması, okuma stratejilerinin okuma öncesi, okuma sırası ve okunma sonrasında düzenli kullanılması, okuma köşeleri hazırlanıp kelimelerin ve cümlelerin anlamlarının detaylandırılması, metin hakkında özet çıkarılması, metin hakkında soru-cevap etkinliği yapılması, sesli ve sessiz okuma çalışmaları yapılması, ana fikir ve konu belirleme çalışmalarının yapılması, dramatizasyon ile okuduğunu anlamlandırması, okuduğunu resimleme çalışması yapılması, farklı metin türleri ile çalışmalar yapılması, metnin içeriğini analiz edecek etkinlikler hazırlanması, etkileşimli okuma çalışmalarının istikrarlı şekilde yapılması şeklinde sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Elde edilen bu sonuçların, okuma sürecinin amaçları olduğu görülmektedir. Greene ve Petty’e (1971) göre okuma sürecinin amaçları; sözcükleri tanıma, sözcüklerin anlamını bulma, okunan materyali düzeyine uygun kavrama ve yorumlama, anlamlı bir şekilde sesli veya sessiz okuma, okuma materyallerini akıcı ve uygun hızda okuma, okumadan zevk alma ve okuma alışkanlığını kazanma, okuma yoluyla zengin ve çeşitli yaşantılar sağlama, değişik türde yazılmış metinleri okumaktan zevk alma ve okuma yoluyla bireysel ilgi ve gereksinimlerini karşılama yeteneği kazanma şeklinde ifade edilmektedir. Bu araştırma sonucunda; okuma stratejilerinin okuma öncesi, okuma sırası ve okunma sonrasında düzenli kullanılmasının okumayı daha anlamlı hale getirdiği belirtilmektedir. Araştırmacılar (Güngör, 2005; Susar Kırmızı, 2006) okuduğunu anlama stratejilerinin okuma öncesinde, okuma esnasında ve okuma sonrasında kullanımının okunan metnin daha iyi anlaşılmasını ve yazarın dünyasına girme konusunda avantaj sağladığını ifade etmektedir. Okuma etkinliğinin sonucunda öğrencilerin özet çıkarması, metni anlama ve hatırlama konularında kilit bir strateji olarak öne çıkar. Özetleme, bireyin ne öğrendiğini düşünmesi, mantıksal ve anlaşılabilir tarzda yazması ve okuyucunun kendi kelimeleriyle ne öğrendiğini açıklaması olarak tanımlanabilir (Deneme, 2009, s.86).

Okuduğunu anlama becerisini geliştirme çalışmalarında resimleme yapma, görsellerden yararlanma öne çıkan başka bir sonuçtur. Resimleme yönteminin, metindeki detayları veya ilişkileri anlamaya, soyut kavramların daha somut hale gelmesine, öğrenilen bilgilerin hafızada daha uzun süre kalmasına yardım ettiği bilinmektedir. Görsel öğelerden yararlanma stratejisi, öğrencilerin okuduğunu anlama veya anlam kurma sürecinde etkili olan stratejilerden biri olarak ifade edilebilir (Keskin ve diğerleri, 2016, s.1478). Bu alt problemde yola çıkarak; yaş düzeylerine uygun

paragraf soruları çözülmesi, okuma hedeflerinin belirlenmesi ve takip formların tutulması ulaşılan sonuçlardır. Okuma hedeflerinin ve amaçlarının belirlenmesi öğrencilerin okuyacağı metnin kendisine sağlayacağı faydasını bilmesi, dikkatini okuduğuna yoğunlaştırması, metnin kolayca anlaşılması ve anlamlandırması açısından önem taşımaktadır. Hedefe odaklanma stratejisi ile öncelikle okuma hedefi belirlenmelidir (Susar Kırmızı, 2006, s.32). Öğrencinin okunan metnin sağlayacağı yarar ile metnin okunma nedeni hakkında düşünmesi dikkatin metne yoğunlaşmasına katkı sağlamaktadır (Yılmaz, 2008, s.136). Okuma amacı, öğrencinin neyi, niçin ve nasıl okuyacağını belirlemesi açısından son derece önemlidir (Karatay, 2011, s. 46). Okuduğunu anlama becerisi her alanda öğrencilerin karşısına çıkan önemli bir beceri olduğu gibi, beceri temelli soru çözümünde de önemli bir rol oynadığı araştırmaya katılan öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Anamlı ve doğru şekilde okuduğunu anlama sürecinin gerçekleşmesi için okuma sürecinin amaçlarının yerine getirilmesi gerektiği öğretmenler tarafından dile getirilmiştir.

Beceri temelli sorularla okuma çalışmaları yapan ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin, bu soruların uzun ve yoğun olmasından dolayı okuduğunu anlamakta zorlandıkları, özgüven ve motivasyon kaybı yaşadıkları, soruların her öğrenci düzeyine hitap etmediği sınıf öğretmenleri tarafından belirtilmiştir. Bu sebeple, ilkökul düzeyinde öğrencileri bu üst düzey beceri temelli sorulara alıştırmak için soruların basit-orta-zor seviyelerine göre hazırlanması ve aşamalı olarak öğrencilerin bu soruları yapabilmeleri sağlanmalıdır. Böylelikle öğrencilerde yaşanan “yapamıyorum” algısının önüne geçerek beceri temelli sorulara karşı motivasyonlarını artırılması desteklenmelidir. Beceri temelli soruların uzman ekip tarafından hazırlanmamasından dolayı, öğrencilerin nitelikli sorularla karşılaşmadıkları ve bu sebeple soruların amaca hitap etmediği, öğrencilerde karışıklığa ve muğlaklığa yol açtığı sınıf öğretmenleri tarafından ifade edilmiştir. Nitelikli beceri temelli soruların hazırlanabilmesi için alanında uzman ekiplerin oluşturulması, oluşturulan uzman ekipler tarafından beceri temelli soru kriterleri dikkate alınarak gereksiz ifadelerde uzak, amaca hizmet edecek soruların hazırlanması sağlanmalıdır. Beceri temelli soruların öğrenciyi korkutan sorular değil, öğrenciyi destekleyen sorular haline getirilmesi için ilkökul düzeyinde de önemli olan üst düzey düşünme becerisini geliştiren çalışmalar üzerine araştırmalar yapılabilir. Alan yazındaki araştırmalara göre, beceri temelli soruların Liselere Giriş Sınavı’na dahil edinmesinden dolayı, büyük çoğunlukla ortaokul düzeyinde öğrencilerin karşısına çıktığı görülmektedir. İyi bir okuduğunu anlama becerisi ve üst düzey düşünme becerisi gerektiren bu sorulara yönelik çalışmaların, daha küçük yaş gruplarından itibaren başlatılması ve geliştirilmesi, öğrencilerin bu tür sorulara karşı yaşadığı önyargıyı azaltma konusunda önemli bir adım olabilir. Bu yüzden bu konuya yönelik araştırmaların artırılması ve desteklenmesi, uluslararası sınavlarda başarıyı da artırmaya yönelik sağlam bir zemin hazırlayabilir.

Araştırma sonuçlarına göre şu öneriler sunulabilir:

- Okuma yazma sürecini tamamlayan öğrencilere, düzeye uygun çalışmalarla beceri temelli soru mantığına zemin hazırlanabilmesine yönelik bir çalışma yapılabilir.
- Beceri temelli soruların ilkökul düzeyinde basit-orta-zor seviyelerine göre hazırlanmasının öğrenci önyargı, özgüven ve motivasyonundaki değişimini ortaya koyan bir araştırma yapılabilir.
- Beceri temelli soru kriterlerine göre hazırlanan, nitelikli ve amaca hizmet eden soruların, öğrencinin okuduğunu anlama becerisindeki başarısı arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik araştırma yapılabilir.

Yazarların Katkı Oranı

Bu çalışmada birinci yazarın katkı oranı %80 ikinci yazarın katkı oranı % 20’dir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum olmadığını beyan ederiz.

Teşekkür ve Açıklama: Bu çalışma Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde tarafımdan yürütülen tezsiz yüksek projemden üretilmiştir. Yüksek lisans proje sürecimde beni büyük bir özenle

yönlendiren ve akademik bilgisini esirgmeden benimle paylaşan, günün hangi saati olursa olsun dönütleriyle bana ışık olan değerli danışmanım Prof. Dr. Özlem Baş'a içten teşekkürlerimi sunarım.

Kaynaklar

- Akyol H. (2009), *Türkçe ilkokuma yazma öğretimi*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Altun, M., Memnun, D. and Yazgan, Y. (2007). Primary School teacher trainees' skills and opinions on solving non-routine mathematical problems. *Elementary Education Online*, 6(1), 127- 143.
- Altun, M. and Memnun, D. S. (2008). Mathematics teacher trainees' skills and opinions on solving non-routine mathematical problems. *Journal of Theory and Practice in Education*, 4(2), 213-238.
- Aşioğlu, B. (2008). Bilişsel öğrenmeler için eleştirel okumanın önemi ve onu geliştirme yolları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* (10), 1-11.
- Benzer, A. (2019). Türkçe ders kitaplarının PISA okuma yeterlik düzeyleri ile imtihanı. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 2019, 7(2), 96-109
- Christensen, E. W. (2001). Receptivity to distance learning: the effect of technology, reputation, constraints, and learning preferences. *Journal of Research on Computing in Education*, 33(3), pp. 263-279.
- Combrinck, C., Staden, S. v., and Roux, K. (2014). Developing early readers: Patterns in introducing critical reading skills and strategies to South African children. *Journal of the Reading Association of South Africa*, 5 (1), 1-9. 26.11.2023 tarihinde <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1187506.pdf> internet sitesinden alınmıştır.
- Çiftçi, Ö. & Temizyürek, F. (2008). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerinin ölçülmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 109-129.
- Batmaz Ö., ve Hamzadayı E. (2022). Okuduğunu anlamayı etkileyen etmenlere yönelik bir inceleme. *Ege Eğitim Dergisi*. 23(2), 190 - 209
- Deneme, S. (2009). İngilizce öğretmen adaylarının özetleme stratejilerini kullanım tercihleri. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 5 (2), 85-91.
- Dilekçi, A., and Çiçek, S. (2022). An analysis of secondary school Turkish language course assessment tools in the sense of PISA reading skill criteria. *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, 9(1), 417-431.
- Durukan, E. ve Demir, E. (2017). 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin Bloom'un yenilenmiş taksonomisine göre sınıflandırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(3), 1619-1629.
- Ekinci, O. ve Bal, A. P. (2019) 2018 yılı Liseye Geçiş Sınavı (LGS) matematik sorularının öğrenme alanları ve yenilenmiş Bloom taksonomisi bağlamında değerlendirilmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(3), 1-1
- Epçaçan, C. (2018). Okuma ve anlama becerilerinin öğretim sürecine etkisi üzerine bir değerlendirme. *Turkish Studies*, 13, s.615-630.
- Erden, B. (2020). Türkçe, matematik ve fen bilimleri dersi beceri temelli sorularına ilişkin öğretmen görüşleri. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 81-103.
- Güngör, A. (2005), Altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (28), 101-108.
- Greene, H. A. ve Petty, W. T. (1971), *Developing language skills in the elementary schools*, Boston: Allyn and Bacon Inc.
- Guthrie, J. T., Wigfield, A., Barbosa, P., Perencevich, K. C., Taboada, A., Davis, M. H., Scaffidi, N. T., and Tonks, S. (2004). Increasing Reading Comprehension and Engagement Through Concept-Oriented Reading Instruction. *Journal of Educational Psychology*, 96(3), 403-423. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.96.3.403>
- Güler, H. K. ve Ülger, B. (2018). PISA, TIMSS ve TEOG sınavlarının temele aldığı öğrenme kuramları. S. Çepni (Ed.), *PISA ve TIMSS mantığını ve sorularını anlama*. Pegem Akademi.
- Karar, M. (2021). *Matematik öğretmenlerinin matematiksel problem çözmeye yönelik inançları ile rutin olmayan matematik problemlerine yönelik eğilimleri arasındaki ilişki* (Yayın No. 665943) Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi. YÖK Tez Merkezi.
- Karatay, Halit (2011), *Okuma eğitimi kuram ve uygulama*, 6. Baskı, Ankara: Berikan Yayınevi.

- Karatay, H., ve Dilekçi, A. (2019). Türkçe öğretmenlerinin dil becerilerini ölçme ve değerlendirme yeterlikleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 48(1), 685-716.
- Keskin, H. K., Ay, Ş. ve Akıllı, M. (2016), Zihinsel imajları resmetmenin okuduğunu anlamaya etkisi. *Turkish Studies*, 11 (3), 1475-1484.
- Keskinoğlu, G. ve Ökten, C. E. (2021). Ortaokul Türkçe ders kitaplarında söz sanatlarının metaforlarla öğretilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(1), 206-221
- Kolovou, A., Van Den Heuvel-Panhuizen, M., and Bakker, A. (2011). Non-routine problem solving tasks in primary school mathematics textbooks—a needle in a haystack. *Math. Prob. Solving Primary School*, 8, 45.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2021). *Uluslararası okuma becerilerinde gelişim araştırması*. <https://pirls.meb.gov.tr/www/pirls-nedir/icerik/2> adresinden 18.11.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2023). *PIRLS 2021 sonuçlarına göre Türkiye, puanını en çok artıran ikinci ülke*. <https://www.meb.gov.tr/bakan-ozler-pirls-2021-sonuclarina-gore-turkiye-puanini-en-cok-artiran-ikinci-ulke/haber/29923/tr> adresinden 18.11.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Nesher, P. and Hershkovitz S. (1997). Real-world knowledge and mathematical knowledge. *Proceedings of 21st conference on the International Group for the Psychology of Mathematics Education*, 3, pp. 280-287).
- Nurlaily, V. A., Soegiyanto, H, and Usodo, B. (2019). Elementary school teachers' obstacles in the implementation of problem-based learning model in mathematics learning. *Journal on Mathematics Education*, 10(2), 229-238.
- Özdemir, E. (2018). *Eleştirel okuma*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Potur, Ö. (2014). Türkçe derslerinde eleştirel okuryazarlık. *Anadili Eğitimi Dergisi*, 2 (4), 32- 49.
- Sallabaş, M. E. ve Yılmaz, G. (2020). Türkçe ders kitabı'nda bulunan metin altı sorularının yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 586-596. DOI: 10.16916/aded.679933.
- Sanca, M., Artun, H., Bakırcı, H., and Okur M. (2021). Ortaokul beceri temelli soruların yeniden yapılandırılmış Bloom Taksonomisine göre değerlendirilmesi. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1) 219-248.
- Sever, S. (2011). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Susar Kırmızı, F. (2006), *İlköğretim 4. sınıf türkçe öğretiminde çoklu zekâ kuramına dayalı işbirlikli öğrenme yönteminin erişi, tutumlar, öğrenme stratejileri ve çoklu zekâ alanları üzerindeki etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8.baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (11. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, N. (2021). Ortaokul Türkçe ders kitabı (5, 6, 7 ve 8. Sınıf) etkinliklerinin dil becerilerine dağılımı üzerine bir inceleme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(4), 1445-1456.
- Yılmaz, Muamber (2008), Türkçede okuduğunu anlama becerilerini geliştirme yolları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 131-139.

Extended Abstract

Introduction

Sharing teachers' experiences in line with their observations and practices regarding the effect of reading comprehension skills on skill-based question solving, and collecting teachers' views on the development of students' skill-based question solving are the reasons for the presentation of this problem situation. This study focused on the question "What are teachers' opinions about the development of reading comprehension skills of 4th grade students who solve skill-based questions?". In this study, the situation that is tried to be revealed by taking teachers' opinions is the development in reading comprehension skills of 4th grade students who were practiced reading comprehension with skill-based questions.

Method

The research was prepared within the framework of "qualitative research approach". The research design is "case study" which is accepted as one of the qualitative research designs. In this study, semi-structured interview technique was preferred as the data collection method and the collected data were analyzed by content analysis. The study group of the research was formed by convenience sampling method and consisted of 20 classroom teachers working in Ankara province, teaching fourth grade and using skill-based questions in their lessons. The researcher extracted the data from the interview archive in 2019. One pilot volunteer participant was added to the study.

Findings

Based on the results of the study, it is seen that it is very important for teachers to understand the difficulties faced by students who solve skill-based questions and to focus on suggestions for improving students' reading comprehension skills to overcome these difficulties in order to make progress in the field of education. Since skill-based questions are high-level questions based on reading comprehension, requiring the use of interdisciplinary skills together, it is seen that they experience some problems. The opinions of the participants regarding the problems that 4th grade students who solve skill-based questions experience in reading comprehension skills differ. It is concluded that the majority of the participants argue that using skill-based questions in Turkish lessons contributes to reading comprehension and they see this as an advantage. In the research, it is inferred that high-level questions are seen as an advantage in order to increase students' information processing processes and skills.

It is seen that skill-based questions create some disadvantages for 4th grade students. It is concluded that some of these disadvantages are the problems that 4th grade students who solve skill-based questions experience in reading comprehension skills. The perception of "I can't learn, I can't do it", loss of motivation, the fact that the questions are too long, causing anxiety, being tedious and intimidating is another result obtained in the research. Another result based on the sub-problem is that students had difficulty in focusing in terms of understanding and interpreting the questions due to the long and dense question instructions. Another result of the first sub-problem of the research is that students experience ambiguity and complexity in reading comprehension when they do not encounter qualified questions due to the fact that skill-based questions are not prepared by expert teams.

The second sub-problem of the research is "What are the opinions of teachers about the practices that can be done to improve reading comprehension skills?". When the teachers' views on the practices that can be done to improve the participants' reading comprehension skills are examined, it is concluded that it is very important to make students love reading, to make reading continuous, and to work with texts that attract students' interest.

Conclusion, Discussion and Recommendations

Regarding the practices that can be done to improve reading comprehension skills; including families in reading activities, being a role model in reading, regular use of reading strategies before,

during and after reading, preparing reading corners and detailing the meanings of words and sentences, summarizing the text, doing question-answer activities about the text, doing reading aloud and silent reading activities, doing main idea and topic determination activities, making sense of what is read with dramatization, doing reading illustration activities, working with different text types, preparing activities to analyze the content of the text, doing interactive reading activities consistently.